

Ongemerkt problematisch

Marieke Zwaanswijk (onderzoeker NIVEL)

Marijke Lutjenhuis (huisarts)

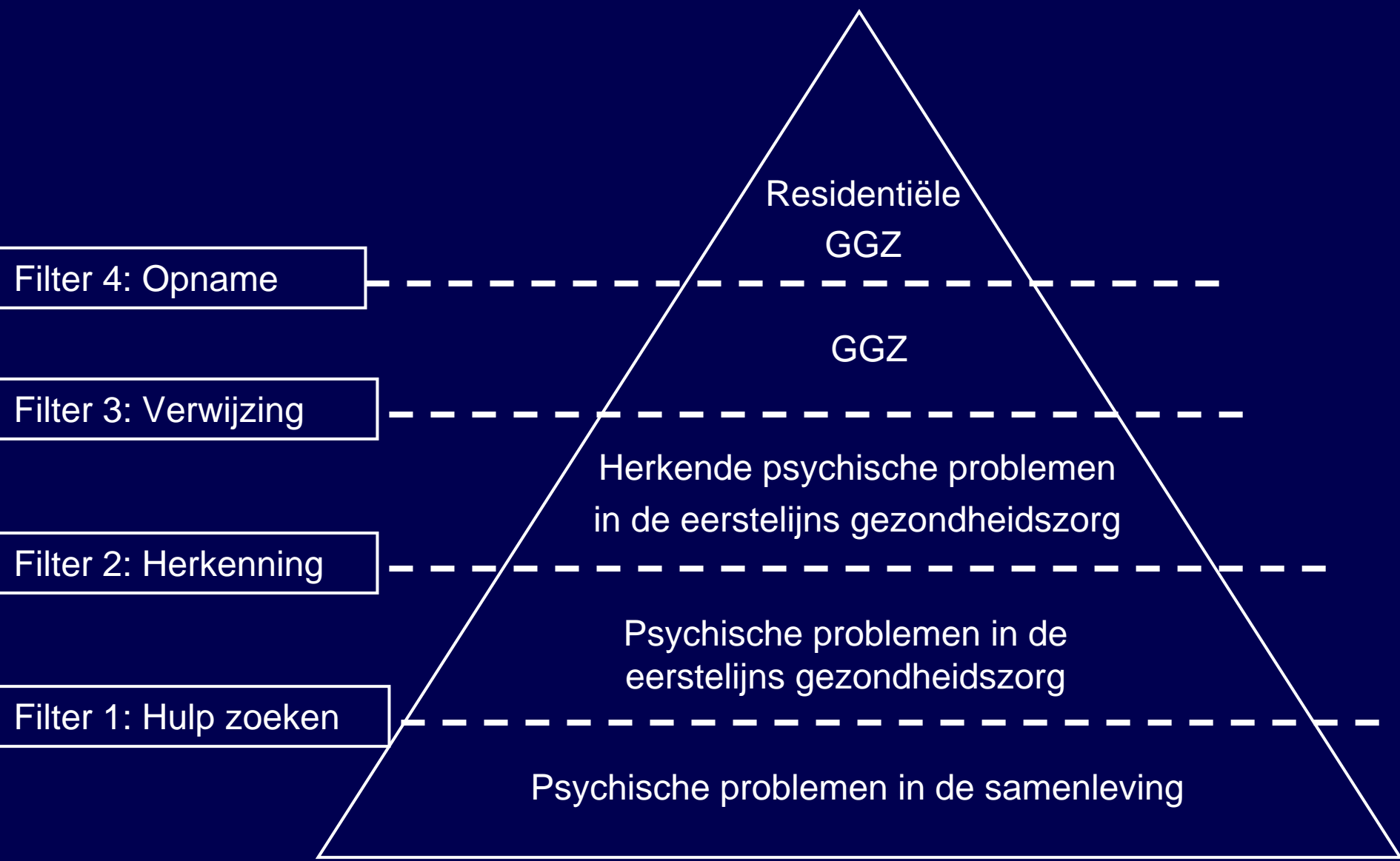

‘Kijk, als een kind zich opzettelijk uit de auto gooit, dan is het vrij duidelijk dat er iets mis is. Dan heb je niet veel vragenlijstjes meer nodig en is de geestelijke gezondheidszorg wel iets waaraan je gaat denken.’

A. Reijntjes, Volkskrant, 2004

Aanleiding

- Veel kinderen en jongeren met emotionele problemen en/of gedragsproblemen krijgen geen hulp
- Inzicht in variabelen die het zoeken van hulp beïnvloeden, kan nuttig zijn voor het opzetten van interventies

Methode

Fase I:

- 2e Nationale Studie
 - 104 huisartspraktijken, 195 huisartsen
 - 395.271 geregistreerde patiënten
- Gezondheidsinterviews met 12.699 personen
- 2431 (ouders van) kinderen van 4-17 jaar
- Screening op psychopathologie bij het kind (CBCL, TRF, YSR)

Methode

Fase II:

- Interviews met (ouders van) 360 geselecteerde kinderen en jongeren:
 - Achtergrondkenmerken
 - Psychiatrische diagnose (DISC)
 - Probleemherkenning door de ouder
 - Zorggebruik

Jeugdigen met problemen

(N = 2431)

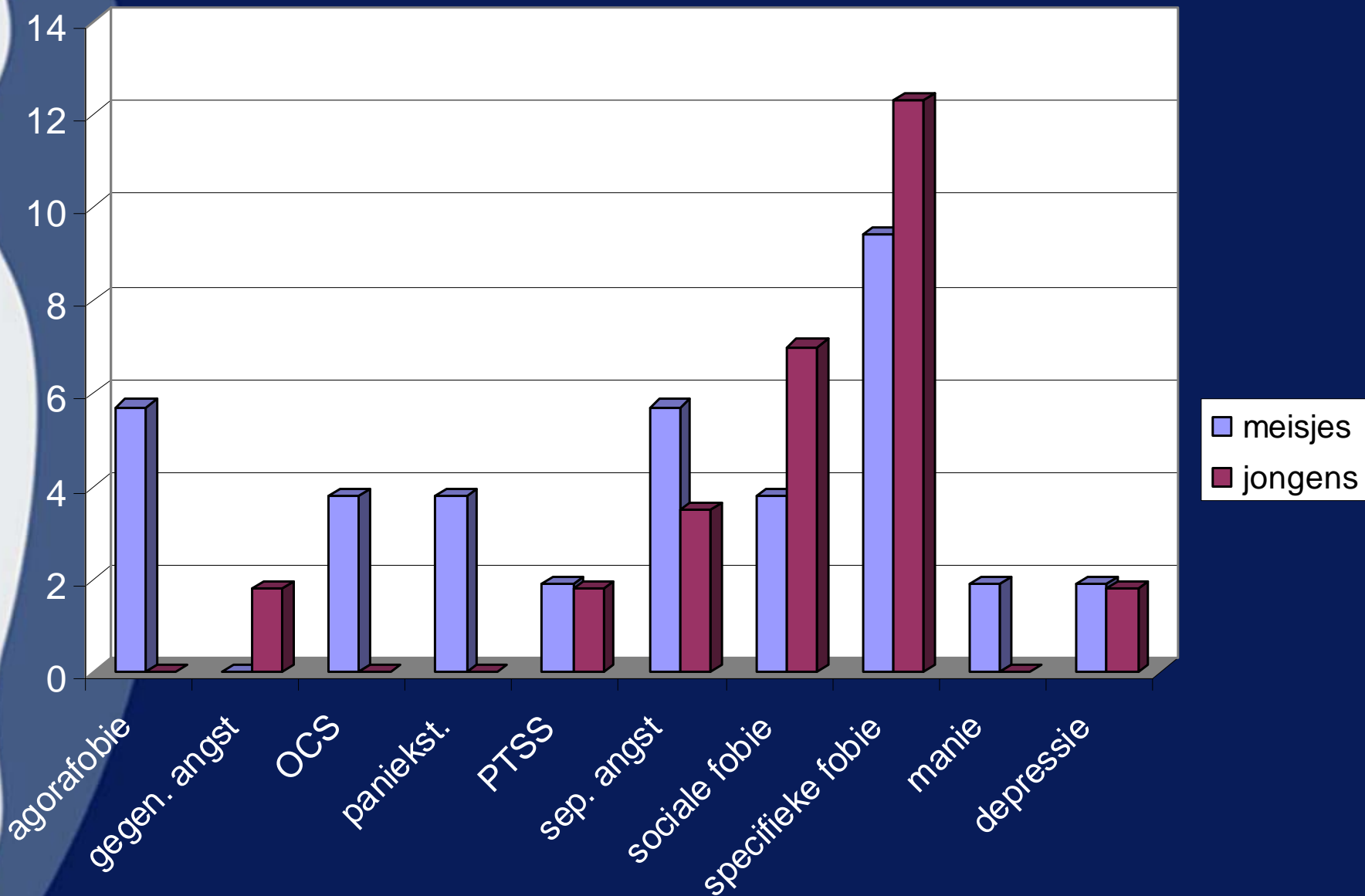
	Kind	Adolescent
Op basis van informatie van:		
- Ouder	20%	14%
- Leerkracht	17%	15%
- Adolescent		8%

Kenmerken van deelnemers

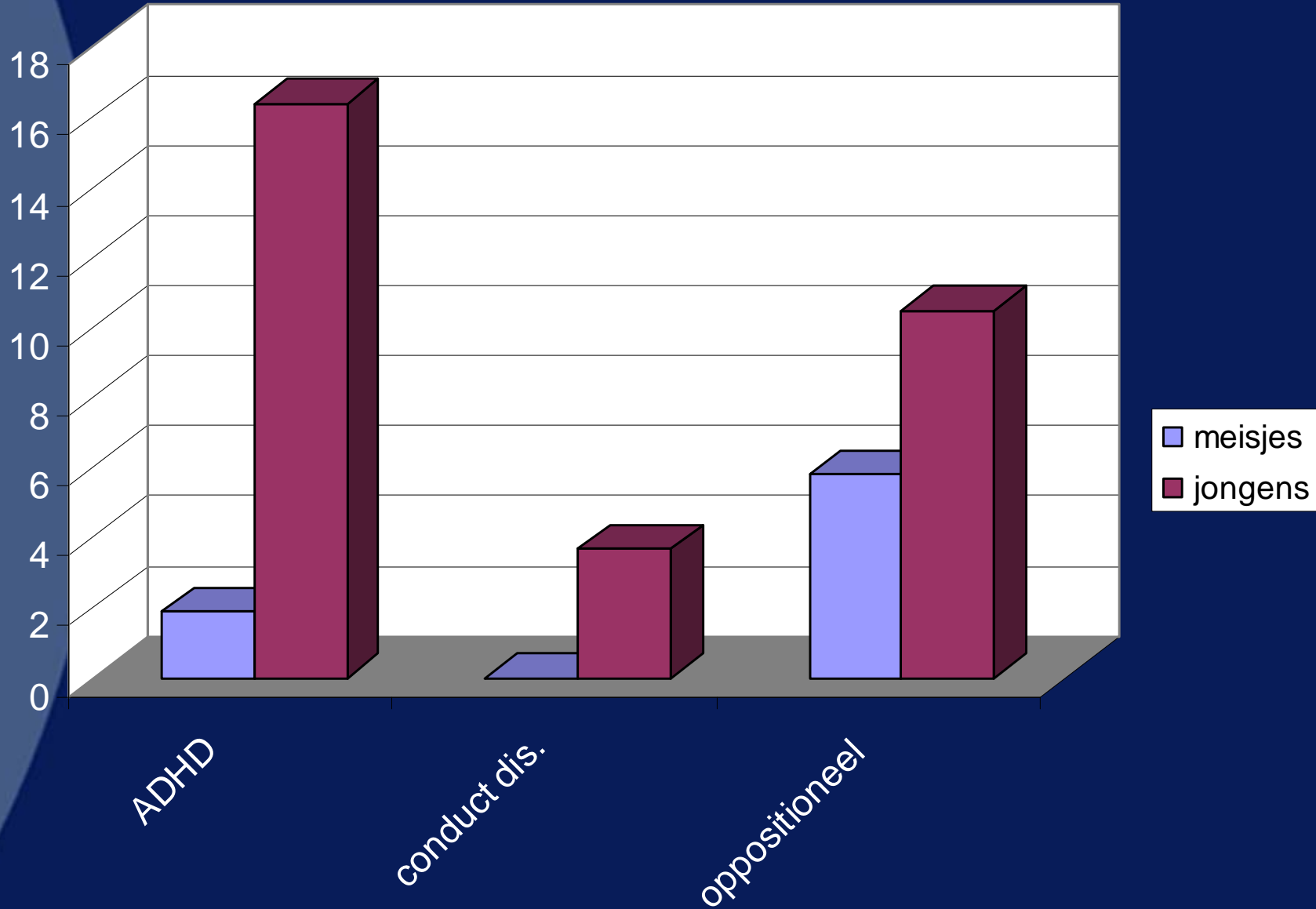
(N = 114, alleen adolescenten)

Jongere	Geslacht	49% meisjes; 51% jongens
	Leeftijd	12-17; gem.: 14.3; sd: 1.8
Gezin	Aanwezigheid van siblings	84%
	Een-oudergezin	15%
SES	Verzekeringsvorm	51% ziekenfonds; 49% particulier
	Opleidingsniveau ouder	14% laag; 48% midden; 38% hoog

Percentages emotionele stoornissen

Percentages gedragsstoornissen

Probleemherkenning en het zoeken van hulp

(N=114)

	Meisjes	Jongens
Probleemherkenning door ouder	44%	44%
Hulp van huisarts	15%	14%
Hulp van GGZ	19%	14%
Hulp van leerkracht	23%	26%
Hulp van familie/vrienden	29%	26%

Filter 1

Het ervaren van belasting als gevolg van de problemen

Minder dan de helft van de ouders geeft aan dat hun kind een emotioneel probleem of gedragsprobleem vertoont, zelfs als de jongere hoog scoort op een door de ouders zélf ingevulde checklist over problematische gedragingen.

Huisartsbezoek

86% van de jongeren met emotionele problemen en gedragsproblemen is in het afgelopen jaar in contact geweest met de huisarts.

Máár: deze bezoeken vonden vooral plaats i.v.m. lichamelijke problemen.

Filter 2

Weinig consultatie van de huisarts

Slechts 15% van de jongeren met emotionele problemen of gedragsproblemen heeft in het voorgaande jaar voor deze problemen contact gehad met de huisarts.

Filter 3

Probleemherkenning door de huisarts

Slechts 1 op de 8 adolescenten bij wie ouders of leerkrachten de aanwezigheid van emotionele problemen of gedragsproblemen rapporteerden, kreeg ook een psychologische diagnose van de huisarts.

Alternatieve verklaringen

1. Ouders of jongeren uiten hun bezorgdheid niet expliciet
2. Aarzelings van huisarts om een psychologische diagnose te stellen:
 - * uit angst voor stigmatisering
 - * vanwege beperkte verwijzingsmogelijkheden
3. Jongeren functioneren goed ondanks hun problemen
4. Huisarts heeft moeite lichamelijke en psychische symptomen uit elkaar te houden

Filter 4

De huisarts als poortwachter naar de GGZ

41% van de kinderen en 61% van de adolescenten is in de GGZ terechtgekomen na verwijzing door de huisarts

→ het belang van de school, vooral voor jongere kinderen

Risicogroepen

- Adolescente meisjes
- Oudere adolescenten
- Adolescenten met emotionele problemen (angst, teruggetrokkenheid, depressie)

Aanbevelingen ter bevordering van GGZ-gebruik

- 1e voorwaarde voor interventies: voldoende plaatsen beschikbaar in de zorg.
- Interventies moeten aangepast worden aan de leeftijd van de doelgroep:
 - * kinderen: school
 - * adolescenten: huisarts

Vanwege beperkt aantal plaatsen in GGZ:

- Preventie
- Stepped care
- Hulp bij additionele problemen

Ouders en jongeren

Voorlichting aan ouders en jongeren over:

- aard en mate van voorkomen van emotionele problemen en gedragsproblemen
- beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg

Scholen

Samenwerking met externe professionals:

- Ondersteunen van leerkrachten bij signalering van problemen en omgang met kinderen met problemen
- Lichte vormen van hulp op school
- Verwijzing naar intensievere GGZ-hulp vergemakkelijken

Screening door jeugdgezondheidszorg

Huisartsen

Verbetering van probleemherkenning door:

- Bijscholing
- Gestandaardiseerde screeningsinstrumenten in de huisartspraktijk

Afgenomen taakopvatting -> goede verwijsmogelijkheden nodig

Direct contact met GGZ voor consultatie en verwijzing

Enkele kanttekeningen

- Etnische minderheden
- Het gebruik van informele hulpbronnen door jongeren
- Aandacht voor de aanbodkant van de zorg (wachlijsten)
- Aandacht voor percepties van ouders wat betreft hulp en hulpverleners
- Onderzoek naar effectiviteit van zorg

Voor meer informatie:

M.Zwaanswijk@nivel.nl

